BIBLIOTECA COMUNALE DI JESI

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

Sermones C. 37-1.3
~~36-2-2~~

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

36-2-2

¶Illustrissimo Marchioni Jo. Frācisco Bonzagē ac Luzarie domino. F. Ambrosius Eremita Augustiniane familie partheniopeus sacre pagine cultor: dei gratia Eps Lamocensis ac Suffraganeus Mantuanus bene in domino esse atq; agere.

QUi cupiunt illme dñe in cōem vtilitatē aliqd scribere: nōnulloꝝ calūnys detinent. Aiūt. n. nō decere homūtiones (qui ab diuinis ingenijs lōge absunt) alia noua velle cudere: cū tot ꝛ tāta in vinea dñi viri maximi ediderint: vt nihil ꝑteriſſe videant. Qui tāta scripserūt: quāta ferme nemo potuit videre saltē: ne accurate qdez plegere. Hi sunt: qui nīs auribꝰ sepe illud Salomonis iculcāt: nihil nouū sub sole. Et illō Tereñ. huic persile. Nihil dictū qō nō sit dictum ꝑus. Qm̄ eos latēt vt ex eadē massa Phidyas cudebat imaginē: aliā Praxiteles: aliam Lysippus: aliā Polycletus. Nā postq; talia Salomon ꝛ Tereñ. scripserūt: q; ē illustrata phia oīs? Quā elimata poesis? Quāta hystozie lux est addita? Quot inuēte artes? Quot diuersis ingētibꝰ leges late? Quis humane vite cultus accessit? Qō reruꝫ exercitiū? Quāta notitia diuinoꝝ? Nihil tam cultum ꝛ adeo cumulatum: cui nō aliqd addi queat. Sūt qui hmōi scriptozes alys argutys increpent dicētes: temerarij eē credere rudes mās qbꝰ aliqd sapiētie insigniri possit: cuz frustra qcq; agaſ in nō dispōsito patiēte. Nā qs nisi temerarius audebit diuinoꝝ archanoꝝ fozes etiā ꝓuectissimis inuias: ꝛ nisi ꝙ summate sapiētie accessibiles mētibꝰ apire? Quis nō nisi temeriū eum appellabit virū qui turrem tētat scandere excelsam vno saltu: cum vix ꝓ multos sit ascēsibilis scalaꝝ gradus? Nōne ridiculus est pānosus ille ac sozdidus hō: qui cuz vix cilicio dignus sit: tū regiaz sibi vestez auro gēmisq; ꝙtextā repētina quadā ipetitione depōscit? Nōne mētis expers ille erit qui ꝙtra nām volare ꝙtēdit? Tales nobis diffidētias ingerētes phoꝝ quozūdaz auctozitatibꝰ vallanſ: muniūturq; vt Pithagoze: qui dicere est solitus: de omni re equis argumētis ad vtrāq; ptez disputari posse. Et de hoc ipo an. vz. res oīs ex eq̄ disputabilis sit. Deide testimoniū eoꝝ afferūt: qui aiūt alte obzutā vitatē: ꝛ ꝓfundo velut in puteo demersaz: quasi ex imis terre latebris: ꝛ nō potius ex celi sūmo vertice petēda sit: sz vncis ac fumibꝰ eruenda: nō scalis gfe ꝛ ingenij gradibꝰ adeunda. Uñ Socr. ait. Hoc vnuz scio ꝙ nihil scio. Quā humilē ignozātie ꝓfessionē ceu nimis audacez repḥēdit Archelas: id vnuz sciri afferēs: nihil sciri. Sz en gliosa phia: que vel ignozātiaz ꝓfiteꝛ: vel ignozātie saltē notitiā interdicit. Circulatio certe anceps: ꝛ ludus inextricabilis. Naz sunt nōnulli ꝙtra oīno sentientes: temerario quodam ausu parciti: qui oīa se scire putāt. Qua

Salon Tereñ.
Phidyas
Praxiteles
Lysippus
Polycletus
Pithagoras
Eraclitus
Socra.
Archelas

aa 2

gdez fiducia preditus Gorgias Leontinus rethor vetustissimus se z oratorē posset scire asseuerabat. Hermagoras nō modo rhetoricaz: verum oium notitiaz tribuit oratori. Hippias vo se oia scire pfiteri ausus est: ita vt nō modo de libalibus studijs: deq; vniuersa phia: sz de mechanicis quoq; plenā sibi gliaz vsurparit. Quē diuinū dicerez hoiem: nisi fatuū crederem atq; delirū. Uides iam mi dñe inquā fre quētes z duros scopulos humana temeritas: atq; superbia decidit: cuz in plumes alas vēto aperit. Qñ ꝓprijs viribus ꝓfidētes morta les: z nō diuino lumini inherētes in ridiculas phantium vanitates: z spinosas atq; inextricabiles argutias detrudunt. Nam qs explica bit quāta sit phor ptinacia? Quanta ceruicositas? Quis sectaz nu merus? Que dñe? Que bella? Quāta reruz ambiguitas? Que vhoz pplexitas? Quā ꝓfunde: q̄ue inaccessibiles veri latebre? Quot insi die sophistaz omni studio veri iter (vepribus ceu gbusdā) obstruen tiū: vt nequeat internosci qs illuc rectior trames ferat? Quā ob cau sam Cato maior pellēduz censuit vbe Carneadem. Quid ergo Joā. Frācisce Illume imitabimur hoz ambages ac laberinthos? Et (qō illis turpissimum est qui de industria suos libros reddidere difficilli mos: quo simul z questus sit vberior z gloria maior apud indoctos) nos in Christi doctrina non putabimus turpissimū? Aut nro ingenio fisi aliqua de diuinis edere p̄sumemus: que nō modo hominum elo quijs: sed angeloz linguis inexplicabilia sunt: nos tenui admodū in genio p̄diti attingere audebimus? Aut certe scribebimus nihil? Cer te scribēduz est ne vitā mortuis silem ducamus: z ne (vt lupus rusti cum) sic nos raucos fecisse inuidia videat. Et q̄q; ingenū nrm ad tā ta mysteria adeunda caligine quadaz ac obnubilatione ꝓfundat: tñ spes in diuina largitate habita (que suis vnq; mētib⁹ defuit) nos ita erigit: vt de diuinis eloquijs aliqua scribere tue Illume dñe hortatu rogatuq; nō formidemus. Que si has nras pro lusiones approbabit: satis nos fecisset pijs ceteris existimabimus: quibus duz gratificari percupimus: alioz scōmata nihil nos mouebūt: qui libelluz hūc ceu parum eruditū aspernabunt: qō nihil tractet Scoticaz: vel Henri caz: vel Heruecaz qōnum: quasi sine his nihil oino sit eruditū. Intē tio aūt nra in hoc cōpēdio est: nō vt acuti sz pij simus. Nō vt lrati vi deamur: sz vt q̄plimos ad imitationē Chri pelliciamus. Non deniq; vt paucis ex coru numero (qui se solos sape credūt) sed vt in cōe bñ vrat oibus. Quare tu dñe Illustme mi vigilias hasce nras (quas tibi tanq; optimo patrono dicauimus) leto vultu pcor susci pe: z me tuo rum seruoz numero adde. Uale in eo qui tibi talis (qua p̄ditus es) christiane vite desiderium accendit.

Gorgi as Herma goras Dippi as

Cato Carne ades

¶Ad Lectorem.

SAlue Lector candide: vt animi nri votum te non lateat: scito nos nō phie: ceteriscz artibus (quas oēs p̄claras ꝛ scitu dignas ac decoras esse scimus) sed eaꝝ ab vsibus: ꝛ male moratis viris detraxisse. Nam eoꝝ studia detestamur: qui toto tēpore vite sue in puerilib⁹ ineptys labores oēs p̄dunt. Ut qui per oēm etatez versus cōponūt ꝛ carmina. Qui dictiones ꝛ syllabas dum mēsurare nouerunt: subducūt supcilia: barbam dimittūt: ꝛ palidi qñcz ꝛ exangues insudant. Qui vscz adeo vnius lr̄e sunt solliciti: vt si eis vna lr̄a elapsa fuerit: grauiter ꝓtristētur. Quibus maioꝝ est eloquētie cura: cz vite. Et antiquius fame studiuz cz vtutis. Lauentes ne qd in sermone sordidū: incultūue sit: cum vite interim negligētes multa ibi horrētia ꝓtēnant. Qui paucoꝝ humanoꝝ seruātissimi: diuina iussa trāsgrediunt. Qñ vt bēne viuamus lex īmobilis dei est: vt aūt non sic aut sic loquamur: hoīum placituz atqz ꝙuētum. Quoꝝ puersitatē deflens pater nr̄ Aug⁹ ait. Uide dñe deus meus qūo diligenter obseruēt filij hoīum pacta lr̄aruz: ꝛ syllabaruz accepta: a priorib⁹ locutoribus: ꝛ a te accepta eterna pacta ꝑpetue salutis negligāt. Ut qui illa sonoꝝ veteruz placita tenet: aut docet: si ꝓtra disciplinaz grāmatice sine aspiratione p̄me syllabe hominem dixerit: magis displiceat: hoīb⁹ cz si ꝓtra tua p̄cepta hominem oderit cum sit hō. Multa mihi in hāc sniam venire queror. Nā cum eloquētia sit paucoꝝ valde: vtus aūt oīum: qō paucoꝝ est oēs appetūt: sed qō est oīum nemo. Et ne hoc tm̄ grāmatice exprobatuz putes: quez mihi poetaruz dabis: qui nō prius eligat vita claudicare cz carmine? Quez hystoricū: qui cum res oīuz scioꝝ lr̄is: memorieqz mādauerit: qō reges egerūt: aut populi: que reruz series: que tēpoꝝ alios docuerit: qd ipse agat: rerūqz suaꝝ ordinez: viteqz breuis reddere rōnez velit: aut valeat? Ostēde mihi rhetorē: qui nō magis oratonis deformitatē horreat cz vite? Ostēde mihi dialecticū: qui non ab affectibus proprys ab cōclusiuncula vinci malit: cz aduersari. Sileo Arithmeticos ꝛ Geometras: qui oīa numerāt: oīa metiunt: ꝛ vnius aīe numeros ꝛ mēsuras negligūt. Musici ad sonuz numeꝝ referūt: huic studio omne tēpus impediūt. Hi sunt qui ꝓtēptis moribus tractāt sonos. Ciceronianū illud obliti. Maior ꝛ melior est actionum cz sonoꝝ ꝓcētus. Illic ne discrepareť elaborāduz erat: hic sperni poterat: in quo tātopere laborat. Astrologi celum lustrāt: astra cōnumerāt: ausi rem (vt etiā ait Plinius) deo improbaz: qui impys aut vbi- Plinius

Augus

Licero

bus euẽturum sit tãto ante denũtiant: quid sibi quotidie eueniat: nõ attendunt. Lune soliscꝫ defectus preuident: presentem eclipsim aĩe non videntes. Jam qui clarum pħie nomen habent: vel rerum causas querũt ventosa iactantia: scire aũt quid est deus rerum creator oĩum: vel virtutes loquendo describũt: vinendo destituũt. Postremo qui sibi nomen honestius presumpserũt: ⁊ diuinor scientiã sunt professi: quo deciderint vides. Ex theologis dialectici: atqꝫ vtinam non sophiste. Taceo istor ambitiosam vincendi suaꝫ tuendi pertinaciam. Pretereo theatricam illam ostentandarũ virium ambitionem. Mitto arguriolas de instãtibus nature: de formalitatibus: de qdditatibus: de signis: ⁊ relationibus. Ut non cõueniant inter se religionis professores. Ut frequenter vsqꝫ ad pallorem: vsqꝫ ad conuitia: vsqꝫ ad sputa: nõnunꝫ vsqꝫ ad pugnos inuicez digladient. Quapropter (vt diximus) nõ humanas traditiones: nãlesqꝫ rationes oĩno respuimus: qñ potius vbi opus fuerit in nostros vsus (veluti diuine sapiẽtie famulas) vendicabimus: Augustinũ in libro de doctri- Aug⁹
na christiana imitati: vbi nos sic agere verbo docuit: ⁊ in libro de ciuitate dei exemplo: quum ex poetarum ac philosophor sententijs diuine ciuitatis murum velut ex cemento: ⁊ lapidibus: ⁊ fabricat: et contexit: omnes (quas allegat) vti famulos et seruos in opus suum adducens. Quibus si ipe ⁊ Lactãtius (vt fileam reliquos) literis caruissent: neqꝫ iste ciuitatem dei: tanta arte: tantisqꝫ molibus erexisset: neqꝫ ille superstitiones paganorꝫ tam facile subruisset. Expedit theologo preter theologiam etiam multa nosse: imo (si fieri posset) omnia. Nam sicut vnus est deus: cui omnia subsunt: sic vna est sciẽtia de deo: cui bone omnes alie obsequũtur. De his igitur cum libro secũdo de doctrina christiana: ipse idem disputet Augustinus: mo- Aug⁹
rem hunc (⁊ quem ipe docet obseruãdum: ⁊ quem omnes doctores ecclesie: ⁊ vera mundi lumina: videlꝫ prophete: doctores: et apostolus Paulus secuti sunt) imitabimur. Animaduertẽtes semper nos theologum agere: ⁊ non poetam: aut philosophum. Qõ si nõnullorꝫ nobis familiarium modernorꝫ: videlꝫ Marsily: Petrarche: Pici: ⁊ aliorum sentẽtias interposuero sine nomine: agam hoc ne concionator: hec nostra legens putet: hec latine proferri debere: neue scripture seriem confundaꝫ: que omnia ante bene agam tuo iudicio reliquatur. In quo quidez opere si quid boni legeris: id omne Deo attribues: qui est pater luminuꝫ: ⁊ mentium illustrator. Quod vo mali: meum esse dices. Uale.

¶ Vincentius Barsius Mantuanus Carmelita Phs/ Rmo ⁊ Illmo fidei catholicę Antistiti/Sigismundo Gonçagę Marchioni/Diacono Cardinali/ protectoriqz suo/Perpetuã Felicitatẽ.

QUantum per te Reuerendissime ⁊ Illustrissime princeps floreat ac incrementum assumat christiana respublica indices patescit: cõtinue nãqz sacrosancte religionis studiosos: tum persuasionibus honestissimis: tum largis ⁊ vero presule non indignis muneribus prosequens ad scribendum: qđ ad bene beateqz viuendum pertineat non modo prouoces: sed etiã allicias: ⁊ velut in mediuz protractos in cõmunem omniuz christi fidelium vtilitatem consulere cogas: vt quãtum in te est: Ecclesia celeberrima fiat ⁊ illustretur: cum sine scriptoꝝ labore: studio: ⁊ monumentoruz cõmendatione nihil perẽnet ac illucescat: quorum cum ad se numerosa velut ad presens numen confluat copia: ex omni numero nõ immerito: neqz inutiliter Ambrosium Lamocen. Epm: ⁊ celsitudini tue suffraganeum: cuius cure muneris id obeunduz demandares elegisti. Is enim tanta cum stili ⁊ orationis dignitate Platonem: Aristotelẽ: ceterosqz philosophie vitioꝝ expultricis antistites. Is Linum: Orpheum: ⁊ theologie penitioris id genus authores alios: tam sincere ⁊ diligenter: tam copiose ⁊ eleganter imitatur: ⁊ ea latinitatis maiestate donat: vt illi preter trinum: ⁊ vnuz deum nihil redolere videantur. Illos inquã interpretatur vt a veritate celesti ne digitũ quidem transuersum discedat: adeo vt nouum disserendi genus in Ambrosio fulgeat. In eo certe aꝰ mauditus concionandi modus enitescit: quo scintillans ⁊ pene fulminãs corda mortalium dura penetrat: ⁊ penitus emollit: tanto ardore: tãta dicendi vi fremit: ⁊ in sacrilegos inuehitur: nec ethnicorum vatum tam fertur impetu: vt fecundissime Augustini doctrine obliuiscatur: aut facũdissimos: Ambrosium: Hieronymum: ⁊ Gregorium deserat: quibus vt ereo scuto in hostiles turmas vtitur: veteris ⁊ noui testamenti lorica trilici coopertus: posthabitis Synchronismi sui scriptoribꝰ: quorum magister verius q̃z imitator meo quidem iudicio dici poterit: si quis altius doctrinaz in illis: ⁊ in hoc pariter trutinari: q̃z libare maluerit. Ego enim vt ingenue verum profitear quotiens Ambrosium lego: incredibili quodam relegẽdi teneor desiderio: cum in vno omnia pene comperiaz. Et vt quos de immortalitate anime libros inscripsit silentio inuoluam: quibus tali ac tanta argumentoꝝ: ⁊ veritatis ipsius vehementia in hostes fertur: vt eos suo ipsorum gladio confodere: ⁊ conficere videatur: ⁊ qui mortales animas impudentius antea docuerãt: mortalis doctrine: ⁊ auctoritatis ex Ambrosij: idest veritatis testimonio censeantur: quid de Concionum libris quos tuo numini dicat nũc dicẽduz putem: quos non vt artem ostentaret: (iactãtiam enim q̃z maxime odit:) sed vt verbi diuini sacriqz euangelij preco vocalissimos instrueret edidit. In his profecto penitissima doctrina refertissimis nõ minus authores ipos refert: q̃z olim dum sacris in edibus sancte declamans spectatoribus repraesentauit: adeo vt in auctore actor cognoscatur. Hos tibi Reuerendissime princeps cum primis cõmendo per se quãuis cõmendandos: cum tua illic immortalitas auspicetur. Vale tertio Nonas Octobris. M.D.XXI. Mantue.

¶ Registrum in conciones omnes huius libri.

Occurro tibi lector vbiq; vt q̄ minimo cuncta possis labore pernoscere. Quare vt quicquid hoc clauditur in libro constet aspectu: ⁊ omnia ad oculuꝫ semper parata: semperq; subiecta sint: te scire volo: colūnarum numerum esse foliorum numero equalem. Nam cum te legere continget aliquod pulchrum folio primo: vel secundo annotatum: scito illud colūna prima: vel secunda annotatum esse. Litere vo be tres: videlicet. A. B. L. principium: medium: ac finem illius foly: vel colūne tibi denotabit. Hac enim via feliciori: facilioriq; vnumq̄q; tibi patebit: ⁊ obuium: atq; paratum erit. Quāobrem amantissime lector ex hoc ingenti nostro labore (quē in hoc repertorio siue tabula dicere mauis animaduertere potes) etiam deprehendes: quo studio: qua diligentia hic expunctissimus: ⁊ emendatissimus character impressioni sit donatus. Quapropter q̄ gratus esse: q̄ue acceptum habere laborem hūc: qua deniq; gratitudine nomen Almadei Scoti tenere debeas memoria: ipse si non dissimulaueris facile coniecturam es facturus. Deumq; pro me correctore fratre Siluestro de Lastilione Aretino Eremita deprecaberis. Uale optime: quisq; candide benevoleq; leges. hec. Uenetijs Anno ab ortu restauratoris nostri ac seruatoris Christi. M. D. XXIII. Die. 9. May.

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA